

litem hanc semper ad ipsam præparationem, et operationem Dei reducit, non ad id quod præscit, et præsupponit; ut videri potest in libro de correptione et gratia, tum in capite VIII, ubi dicit: « Quis ignorat fuisse tunc perituram fidem Petri, si ea quæ fidelis erat voluntas ipsa deficeret, et permansuram, si eadem voluntas maneret? Sed quia præparatur voluntas a Domino, ideo non posset esse inanis oratio. » Ergo infallibilitas illa orationis Christi, et inefficacia fidei Petri, ex præparatione ipsa Dei sumitur, non ex præsupposito aliquo, et præscito ex parte voluntatis nostræ. Unde subdit Augustinus quod: « Voluntas humana non libertate consequitur gratiam, sed gratia libertatem, et ut perseveret delectabilem perpetuitatem, et ut perseveret delectabilem perpetuitatem, et insuperabilem fortitudinem. » Pertinet autem ad infallibilitatem perseverantiæ insuperabilitas fortitudinis, et perpetuitas delectabilis, et hoc totum dicit habere a gratia: ex gratia ergo est infallibilitas, non ex præscientia alicujus præsuppositi ex parte nostri, scilicet consensus ante decretum et gratiam. Item in capite XII ejusdem libri, versans illud Apostoli de Abraham: *Plenissime sciens quia quæ promisit Deus potens est et facere*, subdit Augustinus: « Non ait quæ præscivit potens est promittere, aut quæ prædixit potens est ostendere, aut quæ promisit potens est præscire, sed quæ promisit potens est facere. Ipse ergo eos facit perseverare in bono, qui facit bonos. » Sed sic est quod promissio Dei est infallibilis: ergo si solum promittit id quod facit, non id quod præscit aut supponit, utique promissio illa non de præscientia eorum quæ Deus supponit, sed de ordinatione, et prædestinatione eorum quæ facit, infallibilitatem trahit;

promittit autem Deus etiam consensum, et cooperationem liberam nostram, ut cum promisit Abraham obedientiam, et fidem gentium: ergo facit, et non solum præscit illa. Quod et Augustinus expressit libro de prædestinatione sanctorum, c. X: « Quando, inquit, promisit Deus Abraham fidem gentium dicens: Patrem multarum gentium posui te, non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit. Promisit enim quod ipse facturum fuerat non quod homines, quin etsi faciunt homines bona quæ pertinent ad colendum Deum, ipse facit ut illi faciant quod præcepit, non illi faciunt ut ipse faciat quod promisit. » Ecce certitudo, et infallibilitas promissionis divinæ orta non ex potestate nostræ voluntatis prævisæ: ergo neque ex determinatione nostræ voluntatis prævisæ ante omne decretum, et determinationem Dei, quia illa determinatio si sic præscitur, in potestate voluntatis comprehensa præscitur, ut dicunt defensores scientiæ mediæ: est ergo illa certitudo orta ex ipsa prædestinatione qua Deus facit id quod promittit. Rursus: sed Deus promittit determinationem ipsam, seu actum, et consensum liberum, nempe fidem, et cultum Dei, qui sine illa determinatione, et consensu non stat: ergo etiam in hoc promisso, infallibilitas oritur, non ex ipso opere libero præsupposito, et præviso, sed ex eo quod Deus facit, ut faciamus illud, sicut dicit Augustinus. Ergo illud facere Dei, quod facit ut faciemus, infallibilitatem habet ex eo quod Deus facit, non ex eo quod præscit nos facere. Ex natura ergo sua est infallibile in quantum est faciens nos facere: sic enim infallibilem reddit promissionem Dei, non ex natura sua indifferenter, et indeterminate se habet offerendo voluntati concursum, ut ipsa deter-

minet præsciendo tantum, non faciendo quod ipsa determinet: sic enim promitteret Deus infallibiliter, non quia ipse facit, sed quod nos facturos præscit de nostræ voluntatis determinatione, et potestate. Plura loca Augustini in superioribus adduximus, et ponderavimus, ibi videri poterunt.

Omittimus referre et solvere argumenta contra hoc, quia solum sunt illa quæ vel adstruere conantur scientiam mediam, vel destruere efficaciam decretorum Dei ex natura sua, aut prædefinitionum antecedenter ad nostram libertatem, quasi ex tali efficacia destruat libertas. Et ideo in locis supra citatis videri possunt, ubi a nobis late soluta sunt.

DISPUTATIO VIII.

DE CAUSIS PRÆDESTINATIONIS.

Causæ prædestinationis sumi possunt ex parte Dei, vel ex parte nostra. Ex parte Dei, sicut electio, seu intentio efficax quæ versatur circa finem, est causa præordinationis et præparationis mediolorum. Ex parte nostra, sicut aliquod meritum, vel præcedens, vel prævisum, aut bonus aliquis usus nostri liberi arbitrii potest esse initium, occasio vel motivum prædestinandi aliquem et dandi ei primam gratiam, vel fidem, aut vocationem. Et ideo de omnibus istis in præsentia agendum nobis est.

ARTICULUS I.

Proponitur difficultas: utrum absoluta electio ad gloriam sit ante prævisa merita, vel subsequatur illa?

I. Difficultas hæc, quæ non leviter his temporibus exagitari solet,

pendet ex his quæ articulo ultimo præcedenti disputationis facta sunt circa efficaciam intentionis divinæ, ex qua dimanat prædefinitio, et præordinatio circa media: pertinet enim electio personæ determinata, et in singulari ad voluntatem intentionis finis, quia scilicet finis iste qui est beatitudo, est volitus huic personæ in singulari, et persona ipsa designatur, et eligitur ad talem finem. Nec enim agimus nunc de voluntate illa inefficaci, qua Deus vult omnibus beatitudinem, quia illa voluntas cum sit inefficax, et antecedens, solum fertur in ipsa media sufficientia, et providet hominibus quod possint salvari, et ordinat omnes ad beatitudinem, et hoc totum efficaciter vult, et efficaciter consequitur, scilicet quod omnes ordinati sint ad salutem, et omnes habeant sufficientia media, et remedia ad vitam æternam; sed non est illa voluntas designativa in particulari, et electiva personarum efficaciter ad beatitudinem, quia ad illam voluntatem non spectat designare personas, et discernere eas quæ de facto consequantur, et quæ de facto excludantur a regno, sed communia remedia, et sufficientia ad salutem offerre, et proponere omnibus indiscriminatim, et sine discretione rejiciendorum, et salvandorum.

II. Omnes ergo fere in hoc conveniunt, quod antequam divina providentia et prædestinatio ordinet de mediis per quæ prædestinatus introducendus est ad gloriam, antecedit voluntas de fine, qua vult illis beatitudinem, si quidem cum media illa quæ præparantur, et prævidentur a Deo sint media consecutiva illius finis, non possent illa præparari, et disponi, nisi supponendo notitiam et amorem talis finis, ad quem diriguntur, et ordinantur, alias cæco, et ignoranti mo-

do præpararentur media, si commensuratio eorum ad suum finem non videretur; et rursus si ille finis non esset volitus, et in voto habitus, superflue talis media præpararentur, si quidem tota ratio præparandi, et totum motivum, finis aliquis est, cujus gratia, et propter quem fiunt: si autem gratia alicujus finis, et propter aliquem finem præparantur, si quidem ut media præparantur, et ratio motiva propter quam, seu id cujus gratia sunt volita media, finis est: ergo non potest intelligi mediorem præparatio in prædestinatione divina, nisi finem supponendo volitum, cujus gratia illa præparantur, et amantur. Hucusque difficultate caret ista quæstio.

III. Succedit difficultatis punctus et multorum ingeniorum tortura: an postquam Deus sic per simplicem, et antecedentem voluntatem omnibus hominibus voluit finem istum proponere qui est gloria, juxta quem finem a se volitum potest operari, et negotiari circa media, tamen ad habendum actum illum, quo non solum vult istum finem communiter, sed applicate uni præ alio, eligendo unum efficaciter et rejiciendo alium a regno, prius eligat unum præ alio ad gratiam, et ad media, seu merita, et ultimo ad gloriam, ita quod electionem ad gratiam qua discernit istum ab illo nulla antecedant merita: electionem vero ad gloriam antecedit electio ad gratiam, et merita gratiæ: an vero contra incipiat discernere prædestinatum a non prædestinato per electionem, et applicationem efficacem unius ad gloriam præ alio, et deinde subsequatur electio ad media, et ad gratiam, seu ordinatio de mediis; atque ita illa electio efficax, et applicata seu determinata istius personæ ad gloriam præ alia, sit absoluta, non præsuppo-

nens gratiam aut merita prævisa ex parte subjecti, post ipsam autem electionem, et ordinationem hujus personæ ad gloriam præ alia incipiat ordinatio de mediis, et de gratia illi danda. Et uno verbo, punctus difficultatis est an discretio efficax inter prædestinatum, et non prædestinatum incipiat a gloria, an a gratia.

SENTENTIAE.

IV. Duplex est celebrior in hac difficultate sententia, altera quæ electionem, et discretionem primam prædestinatorum a non prædestinatis incipit a gloria, altera quæ incipit et desumit a gratia. Minutiores alias sententias inter istas duas, statim referemus. Itaque utraque sententia ad electionem determinatam personarum faciendam, aliquem finem ex parte Dei supponit, ne absque finis fiat electio. Utraque ex parte hominum nulla merita supponit ad primam istam electionem faciendam, ne in Pelagianorum scolopulos, et in Semipelagianorum syrtes illidat: nam qui dicunt Deum incipere electionem discretivam prædestinatorum a gloria, dicunt ita gratuito incipere electionem Dei, ut nulla merita, nec etiam ex gratia supponat in homine: alia vero sententiâ quæ incipit electionem a gratia, nulla merita ex nobis, seu ex naturali opera contra Semipelagianos supponit. Deinceps vero in electione ad gloriam, quia est electio ad coronam, et præmium, merita supponit, sed ex gratia. Differunt vero istæ sententiæ, quia:

V. Prima, scilicet quæ incipit electionem a gloria, intendit salvare efficacem intentionem finis antecedenter ad media, et electionem determinatam ad gloriam reputat pro fine intento, quem dicit effica-

citer debere intendi, et in singulari ac determinate ante omnia media, nec debere haberi media pro motivo eligendi ad finem. Concedit tamen alteri sententiæ debere habere media pro effectu: et sic dicere ordinem ad illa, nec eligi ad beatitudinem ut ad præmium, seu coronam, nisi supponendo merita, non ut motivum eligendi, sed ut effectum.

Secunda vero sententia, quæ incipit electionem a gratia, dicit quod determinata applicatio finis ad hanc personam, seu electio efficax personæ ad finem cum rejectione alterius, supponit aliquem titulum in ipsa persona, ratione cujus ei detur, et applicetur, et cum intendatur dari illi ut corona, et præmium, necessario supponit meritum, cujus intuitu, et titulo detur. Et cum hoc meritum sit ex gratia, supponit electionem ad gratiam. Concedit autem primæ sententiæ debere prius intendi finem quam media, sed non esse necesse quod intentio finis denominetur efficax, et incipiat esse applicata determinate huic personæ, quam alii, ante prævisa media, quando ex ipsis habetur titulus, et ratio propter quam de facto, et efficaciter dandus est isti ille finis potius quam alteri, seu præ alio. Unde in hoc quod est efficacem voluntatem finis, non præcedere, ut efficacem ipsam prævisionem mediorem præsertim in applicatione finis ad hanc personam præ alia, cum ex mediis dependeat motivum, et titulus applicationis, vult sententia ista id reduci ad meram opinionem, nec ex Scriptura et patribus ullum contra illam induci argumentum.

VI. Igitur primam sententiam tenent communiter Thomistæ, et etiam extra eorum scholam stat pro hac sententia Cajetanus hic art. iv; Alvarez lib. v de auxiliis, disp. xxxvii; Gonzalez hic disp. lxxiii; Bagnez super hanc quæstionem, art.

iv dub... Soto in epistola ad Rom. c. ix, digressionem de prædestinatione. Et ex antiquis Capreolus, Deza, Hervæus, Ægidius, et alii quos citat Villegas in controversiis, contr. xiii, cap. ii et Herice de prædestinatione, disp. xxiii, c. iii. Eamdem sententiam sequitur p. Suarez lib. i de prædestinatione, c. viii; Bellarminus tom. iii, lib. ii de gratia et libero arbitrio, c. xv; Granados i p. tract. vii, disp. iv, sect. iii; Ruiz de prædestinatione, disp. iv et seqq. Citat etiam Herice ubi supra n. xxiv Toletum, Salmeron, Curiel, Enriquez, et alios.

Pro secunda sententia stant p. Vasquez i p. disp. lxxxix, c. ii et disp. xc, c. ii et iii p. disp. xxiii, c. vii; Molina hic q. xxiii, a. ii et iii et a. v disp. i, memb. vi et xi; Becanus tom. i, c. xi de voluntate q. iv, n. v et c. xiv, de prædestinatione, q. iv; Lessius disp. de prædestinatione, sect. ii, ubi citat plures antiquos, Alensem, Bonaventuram, Richardum, Albertum, et alios; sequitur eamdem sententiam p. Alarcon tract. iv de prædestinatione, disp. ii, latissime.

VII. Inter has duas sententias intercedunt aliæ minutiores, quæ vel moderari istas duas voluerunt, vel omnino negare. Nam in primis aliqui apud p. Suarez lib. i de essentia prædestinationis, c. viii, n. iii existimarunt nullum ordinem dari inter decretum dandi gloriam, et dandi gratiam, sed uno eodemque simplicissimo, et indivisibili decreto, et eodem signo rationis contineri et voluntatem dandi gloriam, et voluntatem dandi gratiam, nec distinguere voluntatem circa finem, et circa media. Et fundantur in hoc, quod voluntas mediorem solum distinguitur a voluntate finis, ubi intervenit aliqua inquisitio, et consultatio de mediis; ubi autem media sunt pervia, et sine ulla consul-

tatione patent fini, eodem indivisibili actu quo tangitur finis, et eodem signo rationis tanguntur media. Tunc enim utrumque necessaria connexionem attingitur, scilicet gloria propter merita, et merita in finem gloriæ: non ergo est necesse distinguere hæc decreta et voluntates.

VIII. Alii per aliud extremum ita multiplicant ordines decretorum in Deo, quod non solum circa diversa objecta, sed etiam circa unum, et idem distinguunt decretum intentionis, et executionis efficacis, v. g. circa gloriam ponunt intentionem efficacem, et etiam efficacem executionem. Quem modum p. Suarez citato loco, numero xiv, indicat sibi placere, ut Deus intendat primo efficaciter gloriam absolute, deinde per alium actum efficaciter velit eammet gloriam exequi, et hic secundus actus supponit merita prævisa, quia Deus non dat executioni gloriam, nisi secundum formam justitiæ, et consequenter ex meritis, et hoc secundum est quod ibi dicit Suarez sibi placere. Primum vero etiam non renuit, cum non neget Suarez, sed potius affirmet cum prima sententia absolutam, et efficacem intentionem dandi gloriam ante prævisa merita. In specie autem illas duas voluntates efficaces circa eandem gloriam distinguit Arrubal hic disp. lxxiv, c. ii, quia existimat oriri ex diversis motivis, ut primo Deus ex motivo beneficentiæ, et misericordiæ, seu gratiæ eligat ad gloriam sine apprehensione alicujus debiti, deinde post præscientiam meritorum ex honestate remunerationis, et debito justitiæ vult Deus efficaciter dare eandem gloriam. Hoc autem ideo fecit Arrubal, quia ipse existimat Deum habere intentionem efficacem, et absolutam de aliquo fine, v. g. de gloria, non in se, sed in aliquo medio,

v. g. in gratia congrua, sive efficaci auxilio; et sic intendendo gratis, et ex misericordia sua dare gratiam, in ea vult etiam absolute, et efficaciter dare gloriam ibi inclusam, ex eodem motivo. Non autem concedit Arrubal gloriam in seipsa prædefiniri absolute, et efficaciter antecedenter ad merita, sicut etiam præcedenti disputatione, articulo ultimo vidimus, et impugnativimus ejusdem Arrubalis sententiam de prædefinitione divina, et intentione efficaci circa aliquem finem, ut continetur in aliquo medio. Et per hoc putavit Arrubal se opiniones supra positas aliquatenus conciliare, ponendo prædefinitionem absolutam, et efficacem gloriæ ex motivo gratuito, et ex misericordia, sed non in se, sed in medio aliquo, nempe in gratia congrua, et efficaci, et similiter ponendo decretum dandi gloriam ex titulo oneroso, et post prævisa merita. Ita docet disp. lxxviii et lxxiiii et lxxiv.

IX. Tertio, alii auctores defensores scientiæ mediæ conati sunt alia via (videtur ipsis nova et non vulgaris) conciliare primam et secundam sententiam, quibus favet Herice disp. xxiii de prædestinatione, c. xiii et xiv. Et dicunt, quod post scientiam mediam qua Deus videt ante omne decretum suum cujuslibet auxilii congruitatem, vel incongruitatem, si tali occasione tali voluntati detur, habet Deus decretum quoddam circa gloriam aliquorum, et non aliorum, in quo incipit discernere prædestinatos a reprobis, et hoc decretum est absolutum ex parte Dei, sed conditionatum ex parte objecti, quia amat Deus gloriam prædestinatis sub conditione si detur ex illa vocatio congrua, qua ratione etiam conditionata non amat reprobis gloriam. Et ex hac speciali voluntate conditionata circa gloriam electorum, nascitur alia voluntas dandi ipsis præ-

destinatis de facto, et absolute efficaciter media illa congrua, et consequenter gloriam. Et ita dicunt quod in voluntate efficaci, et absoluta, et quæ præcedit omni conditione purificata, decretum de gloria, supponit merita et voluntatem dandi gratiam. In voluntate autem conditionata dandi gloriam, si adsit vocatio efficax, præcedit voluntas dandi gloriam ipsam voluntatem absolutam dandi merita, et congrua auxilia, et hæc voluntas est propria jam et specialis prædestinatorum, et in ea discernuntur a reprobis, quia est principium virtuale alterius secundi decreti absoluti dandi ipsam gratiam congruam, et media efficaciam. Sed non video quomodo probare possint hi auctores quod sit proprium et speciale prædestinatorum velle illis gloriam sub conditione alicujus auxilii efficaci, et congrui, si eis detur, cum nullus sit reprobis, cui non videat Deus per eandem scientiam conditionatam affuturam fuisse gloriam si eis daretur auxilium aliquod pro illis efficacis, quod sine dubio videt dari posse. Cur ergo eis etiam non amat gloriam sic sub conditione futuram, cum eis etiam conveniat? Quare in sola illa absoluta voluntate dandi media efficaciam his, et non illis, potest incipere discretio prædestinatorum a reprobis in ista sententia, et hoc est recidere in opinionem Vasquez aut Arrubal.

Denique, alii sic voluerunt componere electionem ante merita, et post merita prævisa, quod quasi patrimonii legitima dividatur, et dicunt quosdam sanctos eligi ante prævisa merita, quosdam post illa. In prima serie ponunt sanctos aliquos excellentissimæ sanctitatis, ut qui fuerint in gratia confirmati, et non fuerit eis liberum ex vi talis intentionis in gratia non perseverare. In hac classe ponit Cathari-

nus B. Virginem, Apostolos, et alios eximie sanctitatis, libro i de prædestinatione Dei, capite ultimo et lib. iii, cap. i et ii, et aliis locis. At vero p. Lessius disp. de prædestinatione, sect. v, num. lvi ad iv, solam B. Virginem in hac serie numerat, quam docet ante merita prævisa fuisse electam, et præelectam.

In his omnibus non est difficultas de prædestinatione Christi ad filiationem Dei naturalem, et ad gloriam animæ: talis enim prædestinatio ex nullis meritis fieri potuit. Parvuli prædestinantur quidem ad gloriam, etiam sine meritis propriis, sed non sine alienis, quia in sanguine Christi, et ejus meritis salvantur. Unde etiam pro his currere potest difficultas, an Deus incipiat eos discernere a non prædestinatis ex volitione gloriæ absoluta, an ex præordinatione mediorum efficaci, v. g. ex præparatione baptismi, etc.

ARTICULUS II.

Mens Augustini et S. Thomæ ex Scriptura.

I. Tanta auctorum divisio non obscurum signum est aliquid invenisse in fundamento illius primæ sententiæ quod vix possit devorari, et consumi, præsertim in modo loquendi Scripturæ, et patrum, qui electionem ad gloriam gratuitam, et liberalem solent agnoscere; nec potest hoc convenienter explicari, si non invenitur nisi post merita, quæ debiti titulum in gloria inducunt, liberalitatis minuunt. Et præterea, quia inversus ordo non semper visus est in recta, et ordinata providentia, a mediorum positione efficaciam ordinationis accipere, sed executionis tantum: omnis autem executio derivatur ex voluntate